

MEZOKOVÁCSHÁZA

Bálint Ferenc

**Ne az én kertem aljába
/ környezetvédelmi tájékoztató /**

502
B20

Ne az én kertem aljába ...

2. átdolgozott kiadás
Mezőkovácsháza, 1996.

Szerkesztette:

Bálint Ferenc

okleveles üzemmérnök,
műszaki tanácsos, környezetvédelmi szakértő
Városvédők Köre Titkára

A borítólapot és a grafikákat készítette:

Boros Béla

reklámgrafikus-dekoratőr

A kiadvány a
GÖNCÖL SZÖVETSÉG,
anyagi támogatásával készült.

Bevezető helyett....

Jelmondat : "*Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan*"

E tájékoztató a környezetvédelemről, az ember és környezete védelméről szól, elsősorban *mezőkovácsbázi* állampolgároknak.

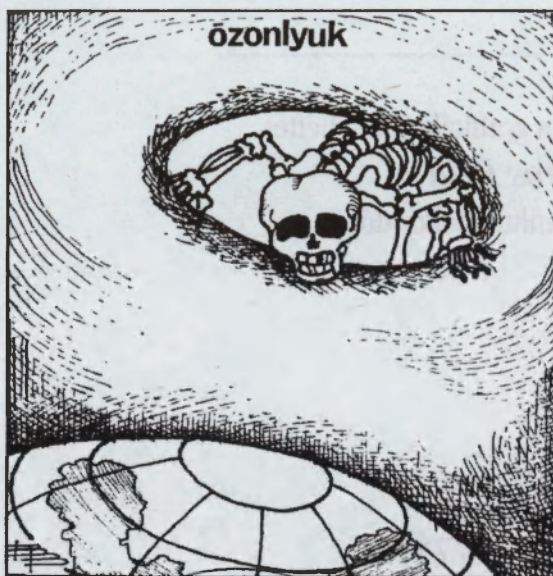
A bevezető helyett néhány gondolatot fogalmazok meg általánosságban e kérdéskörrel. Ha az ember és környezete kapcsolatát alaposan szemügyre vesszük, kitűnik, hogy az országos szinten folyamatosan növekedő környezeti terhelés nem sok jót ígér. Számos jelenség arra figyelmeztet, hogy biztonságunk és utódaink jövője szempontjából az ország környezeti állapota már sokkal rosszabb, mint gondolnánk. A lakosság egészségi állapota jónéhány éve kedvezőtlen irányba fejlődik.

A születéskor várható élettartam csökken, terjednek az emberek életkilátásait rontó betegségek, amelyek a szennyezett környezet következményei.

Az 1992. júniusában megtartott / Rio de Janeioban / ENSZ környezeti és világkonferencián, amelyen Magyarország képviselői is részt vettek, megvitatásra került, hogy mit kell tenni azért, hogy az élő bolygó környezeti állapotának romlása megálljon, de legalábbis megfékeződjön.

Ma egy fogyasztó társadalomban élünk, amikor a környezetünket " felfaljuk ", kizsákmányoljuk. Az elkövetkező évek alapvetően meghatározzák majd, hogy a kizsigerelt környezetünket tovább terheljük, vagy képesek leszünk odafigyelni rá. Ugyanis az ember a bioszféra " csúcsragadozó "-ja. Ahhoz azonban, hogy ki-ki gondolkodhasson a fejlődési lehetőségekről, szükségszerűen tovább kell néznie a város, a térség, a kontinens határain túlra.

Sokszor elhangzik az ismert jelmondat, felhívás, hogy : Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan. De vajon eleget tudunk-e a világ gondjairól, a fejlődés gátjairól, fékjeiről. E kérdések feltevéséhez és a válaszok kereséséhez szeretném az olvasó figyelmébe ajánlani : A világ helyzete 1992 . című kiadványt.

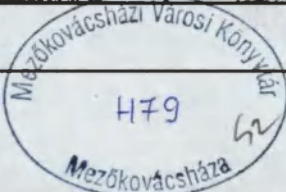
E kiadványból idézek, hogy mi jellemző a jelenlegi környezeti folyamatokra:

- A védő ózonszűrő az északi féltekén kétszer olyan gyorsan vékonyodik, mint azt a tudósok néhány évvel ezelőtt gondolták.

- Legalább 140 növény és állatfaj tűnik el naponta.

A hót csapdába ejtő atmoszféri széndioxid mennyisége 26 % -kal magasabb, mint az iparosodás előtt, és folyamatosan növekszik.

- A Föld felszíne 1990-ben melegebb volt, mint bármely évben a meteorológiai adatok nyilvántartásának 19. század közepén történt bevezetése óta, a nyilvántartott 7 legmelegebb év közül 6 1980 óta volt.

2009 AUG. 26

-Az erdők évi kb. 17 millió hektáros sebességgel fogynak, ez nagyjából Finnország területének a felével egyenlő.

E veszélyek, fenyegetések elkerülésére alapvető változtatásokat kell végrehajtani a társadalom számos területén, az emberiségnek felül kell vizsgálni e rossz viszonyát a földi otthonával, még mielőtt helyrehozhatatlan környezeti károk nem keletkeznek.

Ehhez kapcsolódóan feltevődik a kérdés:

- mit kell tenni a *mezőkovácsbázi* embernek és mit tud tenni ahhoz, hogy a környezeti ártalmak csökkenjenek, a környezet minősége ne romoljon tovább. Elsősorban szemléletváltozásra van szükség és ennek érzékelésére választottam e kiadvány címét, amely a NIMBY - szindrómát jelenti.

Az amerikai szakirodalomban jelent meg, melynek jelentése:

NIMBY - Not in my Backyard - ne az én kertem aljába.

Csak ne az én portámra, telkemre, ingatlanomra rakják le a szemetet ürítsék ki a szennyvizet, dobják ki az akkumulátort. Azt ne szennyezzék, de a szomszédét, az államét, az önkormányzatét azt féktelenül lehet. Sajnos sok *mezőkovácsbázi* állampolgár így gondolkodik. Aki ismeri a településünket, az mindennap találkozik a közutak mentén elszórt hulladékokkal, az erdőben lerakott szemétkupacokkal.

Aki ezt cselekszi, nem méri fel, hogy a település környezetében mennyi kárt okoz, szennyezi a talajt, a felszíni és a felszín alatti vizeket, a levegőt.

Több állampolgár megcsonkítja az erdőben az élőfákat, de van, aki engedély nélkül ki is vágja, persze azt, amely nem a saját tulajdona, nem gondolnak arra, hogy a fáknak, a növényeknek, összességében a zöldterületeknek milyen fontos szerepe van a környezetvédelemben.

A példákat még tovább sorolhatnám, de itt csak a címben megfogalmazottakat kívántam érzékelteni.

Minden esetben a település képe, tisztasága, rendezettsége az ott élő lakosság tükörképe. Mindannyiunk kötelessége tenni azért, hogy e tükörkép egészséges, komfortos, kultúrkörnyezetet mutasson.

A KÖRNYEZETVÉDELEM TÁRSADALMI JELENTŐSÉGE

Az emberiség valójában az emberré válás időszakától kezdve harcban áll a természettel : pusztítja az élővilágot, beavatkozik a természeti folyamatokba, s igyekszik a természetet mindinkább a társadalom szolgálatába állítani.

Kezdetben azonban az emberiség viszonylag csekély létszáma és az alacsony technikai színvonal következtében az emberek által a természeti javakban okozott károk nem voltak jelentősek, az el ejtett vadak, a kifogott halak és a kivágott fák mennyisége messze alatta maradt a természet regenerálóképességének.

A későbbi évszázadokban az ember mind hatékonyabban, mind szélesebb körben avatkozott bele a természet életébe és elérkezett egy olyan időpont, amikor a természet többé már nem tudta regenerálni azt, amit az ember elpusztított. Az emberi beavatkozás célja gyakran nem a károkozás volt, hanem a természetben kialakult állapotnak egy másfajta, az ember szempontjából kedvezőbb állapottal való felváltása. Amikor pl. az ember kipusztította az erdőket, ezt többnyire azért tette, hogy szántóföldekhez, vagy legelőkhöz jusson. Emellett azonban már évszázadokkal ezelőtt megjelent a természet életébe való okatlan beavatkozás is, pl. az erdővel való rablógazdálkodás, egyes hasznos állatok kiirtása, stb. . vagyis olyan beavatkozások, amelyeknek nem másodlagos, hanem

elsődleges következménye volt a természeti környezetnek az emberre nézve hátrányos megváltozása.

A folyamat a XX. század második felében - a tudományos technikai forradalom hatására - szinte robbanásszerűen felgyorsult.

Az emberiség száma rohamosan növekszik és ennek élelmezéséhez és eltartásához korszerű agrokémiára és fejlett technikára, technológiákra van szükség.

A fejlett civilizáció, korunk technikai vívmányai esetenként azonban túllépték azokat az egyensúlyi határokat, amelyekre földi, biológiai léte épül.

A levegő, a vizek és a talaj szennyezése, az élővilág, a zöldfelület, az erdők pusztulása, a növekvő urbanizációs ártalmak olyan mértékűvé növekedtek, ami komoly környezetvédelmi, környezetgazdálkodási és fejlesztési folyamatokat indított el.

A felismert veszély / Római Klub jelentései / intézkedéseket követelt.

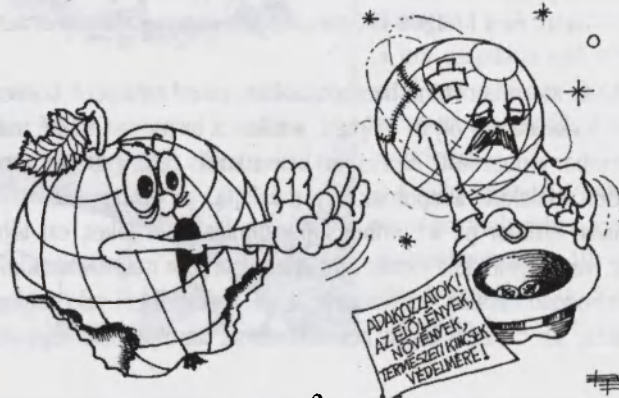
Erre a veszélyre különböző fórumok előtt jó néhányan felhívták az államok figyelmét. U Thant, az ENSZ akkori főtitkára 1969-ben jelentést terjesztett a Világszervezet Gazdasági és Szociális Tanácsa elé a környezetszennyezésről, s ebben egyebek között a következőkre mutatott rá:

"Ha a jelenlegi irányzatok továbbra is érvényesülnek, biztosra vehető, hogy veszélybe kerül az élet jövője a földön. Ezért sürgősen fel kell hívni a világ figyelmét azokra a problémákra, amelyek megakadályozhatják az emberiséget abban, hogy legmagasabb rendű törekvéseinek megvalósulását lehetővé tevő környezetben élhessen."

E folyamatban határkő 1972, az ENSZ Stockholmban megtartott környezetvédelmi világkonferenciája, ahol a résztvevő országok képviselői első ízben fogalmazták meg a veszély mértékét, a közös akarat és cselekvés szükségességét.

Így jött létre az UNEP, az ENSZ Környezeti Programja. Az UNEP az egyes kormányokat segíti a környezeti problémákkal kapcsolatos helyes döntések meghozatalában. Jelentősek a nem kormányzati szervezetekkel /NGO-k/ kiépített intenzív kapcsolatai, melyeken keresztül tudatosítja a környezet védelme és megőrzése iránti felelősséget a társadalom valamennyi rétegében, pl. a *Földünkért, Az élet fenntartásának stratégiája* című kiadvány által.

Az UNEP alapvető vívmánya, hogy a kormányok és a közvélemény figyelmét a környezeti problémákra irányította és katalizátor hatása következtében intenzívebbé váltak, kibővültek és felgyorsultak a szervezeti, regionális és világméretű környezetvédelmi programok.

A világméretű környezetvédelmi problémák száma szüntelenül nő. Az olyan jelenségek, mint az üvegházhatás, az ózonréteg vékonyodása, az erdők pusztulása, a sivatagosodás, a városok terjeszkedése és a peremükön tenyésző nyomornegyedek, az egészségtelen környezet által okozott betegségek világméretű fellépést és kötelezettségvállalást tesznek szükségessé.

Az Európai Unió nemzetközi szinten és fejlesztési segélypolitikájának keretében elkötelezte magát olyan megoldások keresésére, amelyek egyensúlyra törekkenek a környezet, a gazdasági és társadalmi haladás, a népesség gyarapodása és mobilitása, valamint az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás követelményei között, a fenntartható társadalomért.

Magyarország az Európai Unió társult tagja.

A fenntartható fejlődés elvét az 1987. évi Brundtland-jelentés fogalmazta meg " *Közös jövőnk* " címmel. Ebben a jelentésben került megfogalmazásra az is, hogy a jelen nemzedék igényeit úgy kell kielégíteni, hogy az ne korlátozza a jövő generáció saját céljainak a megvalósítását. Ez a gondolat vezetett el ahhoz a felismeréshez, hogy a gazdasági, társadalmi fejlődés és a környezet egymással kölcsönösen összefüggő rendszer. Emiatt a rendszer elemei csak harmónikusan fejleszthetők.

A fenntartó fejlődés elvének és szellemiségének megismerésére és kiértékelésére 1992. évben Brazíliában megrendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Világkonferencián került sor.

A kormányunk a Világkonferenciát fontos nemzetközi kérdésnek, valamint a fenntartható fejlődés hazai megvalósítását jelentős mértékben elősegítő eszköznek tartotta, ezért a Magyar Köztársaság a lehető legmagasabb szinten képviseltette magát. A kormány 1993. április 2-án határozatot hozott a Világkonferencián született megállapodásokból adódó feladatokról.

A világkonferencia jó alkalmat adott Magyarországnak számára minden problémakör társadalmi méretű újragondolására és egy szakmailag igényesen, hosszútávra szóló környezeti program kidolgozására.

A környezeti problémák kialakulása nem egyszerűen csak a civilizáció fejlődésének következménye, hanem az ipari társadalmakban elkerülhetetlenül megfogalmazódó ideológiák, szemlélet, tudat és az ezeken alapuló gazdasági, valamint kulturális folyamatok eredménye lett.

A mindenhatónak hitt technikai fejlődésben gyökerező vágy a természet legyőzésére, az embert a természet fölé helyező nézetek, a mennyiségi növekedés kényszere, ezzel együtt a természet teherbíró képessége, kiapadhatatlanságának téves feltételezése, illetve ebből fakadóan a természeti javak értéktelensége együttesen vezettek a környezet jelenlegi válságos állapotához.

A válságból való kilábalás elsődleges feltétele a környezethez való viszonyunk gyökeres átértékelése. Új hozzáállásunknak két alapvető követelményt kell kielégítenie.

Az egyik : széleskörűen elterjedő és mélységesen átértékelésű új etika, a fenntartható élet etikájához és ezen etikai elveinek betartása a mindennapokban.

A másik : a megőrzés és a fejlődés integrálása. A megtartás tehát az, hogy tevékenységünket a Föld teherbíróképességéhez szabjuk és az a fejlesztés, amely hosszú, egészséges és teljes életet tesz lehetővé az embereknek mindenütt a Földön.

Gondolatok a fenntartható fejlődésről illetve társadalomról

A természet használata és megőrzése az emberi létezés alapja. A legtöbb ma uralkodó ideológia figyelmen kívül hagyja a megőrzés szükségszerűségét s a természet használatának elsőbbségét hangsúlyozza. A fejlettséget a növekedésben, a mennyiségekben, az anyagiakban, a fogyasztásban mérő világszemlélet szembeállította az embert és a természetet.

Az ember a természet része, az emberi társadalom nem a természettel szembenálló vagy különálló rendszer, hanem egymást kölcsönösen meghatározó rendszerek.

Az embert a természettől független nem lehet életben tartani, megőrizni. Az emberi társadalmat fejleszteni csak a természet megőrzésén keresztül lehet.

Ezért célunk az ember és a természet megőrzése együtt egy időben.

A mai létezésünk minőségét az anyagi és az anyagiakban nem mérhető javak egyaránt meghatározzák. Ma olyan világban élünk, ahol az értékmérő a pénz, az anyagi javak biztonsága. Mégis egyre szegényebbek vagyunk, mert hiányoznak életünkben azok az értékek, amelyekről az anyagi világ képzete megfosztott bennünket.

Hiányzik többek között a szeretet, a hit, a béke megléte, az egészség megbecsülése, a természetes környezet tisztelete.

Újra az értékeink szintjére kell emelni a békét, a kölcsönösséget, az egyenjogúságot, a szeretetet, a tudást, az egészséget, a tiszta és esztétikus természeti környezetet, amelyek megléte, előfeltétele az egyének és a társadalom anyagi gazdagságának.

A természeti erőforrások biztonsága, a környezet teljesítő képességének megőrzése, az iható víz, a tiszta levegő, szennyezésmentes környezet, a táj esztétikuma mind-mind létezésünkhöz szükséges, pénzben nem kifejezhető értékek.

A Föld, a bioszféra, az egész élővilág közös tulajdona.

Minden embernek és társadalomnak át kell éreznie a közös vagyonnal való gazdálkodás felelősségét.

Az ember a történelmi fejlődés során olyan tapasztalatokat szerzett, amelyek lehetővé tették környezetük fenntartható használatát.

Minden olyan törekvés, amely megszüntet vagy erőszakosan beolvaszt kultúrákat, megpróbál egyformaságot teremteni, elszegényíti az emberiséget és a jövőt. A különböző kultúrák sokfélesége, a nézetek és vélemények sokfélesége mind-mind egy kiegyensúlyozott távlatokban is fennálló fejlődés lehetősége.

A fenntartható társadalom alapja a hatalom megszüntetése, az önrendelkezés és önkormányzat, az összes létező probléma egy rendszerben való kezelése, az anyagi és nem anyagi értékek kiegyensúlyozottsága, a távlatokban való gondolkodás.

A fenntartható társadalom a hatalmon túli társadalom.

A városunk érdekében a fentiekből adódóan hármass feladatot kell megvalósítanunk : a megőrzést- továbbadást, az ellátást-fenntartást és a fejlesztést-továbbépítést. Egységben kell gondolkodnunk, ügyelve az emberi környezetre , az értékeinkre a fenntartható fejlődés érdekében.

A környezetvédelem célja és feladata

Ha a környezetvédelem tulajdonképpeni célját akarjuk megfogalmazni, az a több milliárd éves biológiai fejlődés csúcának , az embernek a védelme, ugyanakkor az ember környezetének is a védelme.

Az ember környezete, a bennünket körülvevő világnak az a része, amelyben él és tevékenységét kifejti. Ez a környezet térbeli kiterjedését tekintve gyakorlatilag azonos az élővilág életterével, a bioszférával, amely a földkéregnek / litoszféra / , a vizeknek / hidroszféra / és a légkörnek / atmoszféra / azt a részét foglalja magába, amelyet az élő szervezetek benépesítenek. Környezetünk tehát élő és élettelen, természetes és mesterséges / ember által létrehozott / alkotóelemeket tartalmaz.

Az ember életvitelének, létezési és társadalmi formájának lényeges az őt körülvevő természet és alakított környezet, amelyben a településnek mint általános mesterséges környezetnek kiemelt szerepe van.

Mivel a települést az alábbiak szerint is definiálhatjuk :

A település az ember, az emberi társadalom létformája, ami a természeti feltételek, társadalmi-gazdasági jelenségek és folyamatok, valamint műszaki elemek együttesének és egymásra kölcsönösen ható tényezőinek térbeli koncentrációja.

A települési környezet alatt értjük az emberi környezetnek mindazon tárgyait, amelyek általában nem természetes módon, hanem emberi munkával keletkeznek, alakulnak és általában emberi tartózkodásra szolgálnak.

A települési környezet az ember " *élőhelye* " .

A településen összegezetten jelentkeznek az embert és környezetét érő olyan hatások , mint a levegő, a víz, a talaj szennyezettsége, a hulladékok, a káros zajok és rezgések.

Az ember számára a településeken meg kell őrizni a természet értékeit : a jó levegőt, az ivóvizet, a biológiai környezetet és a csendet.

Össze kell hangolni és a lehetséges mértékig egyensúlyba kell hozni a lakóhelyet a körülvevő természeti környezettel.

A települési környezetet fokozottan óvni kell:

- az üzemek, létesítmények, közlekedési eszközök káros, veszélyes hatásaitól
- az emberi életkörülményeket veszélyeztető káros rezgésektől és sugárzásoktól / zaj, fény, hő stb. /
- a háztartási és egyéb / ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági stb. / hulladékoktól,
- a termő- és zöldterületek csökkenésétől.

A települési környezetvédelem mindezekon kívül az épített környezet tervszerű, esztétikus fejlesztését és alakítását is jelenti annak érdekében, hogy a település lakossága kedvező környezeti körülmények között élhessen.

Az épített környezet az ember közvetlen környezete, szétválaszthatatlan összefüggésben a természeti környezettel. Az emberi életminőség javításának, a méltó emberi élet biztosításának alapvető feltétele az épített és természetes környezet lehető legmagasabb szintű fenntartása.

A környezet alakítása, fejlesztése nem történhet más csoportok vagy a jövőbeni generációk rovására.

Az épített környezet felelős alakítása jog, kötelesség, felelősség és egyben szakértelem kérdése is.

Az önkormányzat a város fejlesztését a rendezési tervben határozta meg és egyben megjelölte azokat az épületeket, amelyeket településképi szempontból érdemes megóvni építészeti örökségként.

1. Kollégium Mezőkovácsháza , Hősök tere 1.
2. Könyvtár Mezőkovácsháza Árpád u. 160.
3. Ipartestület Mezőkovácsháza Árpád u. 224.
4. Általános Iskola Mezőkovácsháza Árpád u. 120.
- 5- Általános Iskola Mezőkovácsháza Táncsics u. 40.

A külterületen a Bakó kastély épülete került helyi védelem alá a város általános rendezési tervében. Az építészeti örökség azt fejezi ki, hogy a település , vagyis inkább annak lakossága identitását az építészet nyelvén nemcsak a jogilag védett emlékek fejezik ki, hanem mindaz, ami a város képében, térbeli kifejeződésében fontos. Ebben van jelentős szerepe a Városvédőknek, mert műemlékben lehet szegény egy város, de építészeti örökségben nem.

Az építészeti örökség védelmét csak helyi, városi szinten lehet megvalósítani, de csak a lakosság összefogásával , amelyben éljenek a lokálpatrióták.

Az épített környezetvédelemben a ma és a holnap igénye a városvédelem.

A környezeti elemek állapotáról

1. A talaj

A talaj Magyarország legfontosabb megújuló / természeti / erőforrása.

Az elmúlt évtizedekben a mezőgazdaságban használt terület jelentősen, mintegy 350 ezer hektárral csökkent. Ez világszerte így van, területet igényel a települések, az ipar, az infrastrukturális hálózatok fejlesztése. A veszély viszont nem az, hogy a termőterület zsugorodik, hanem a termőtalaj minősége romlik.

Településünk területe geomorfológiailag az Ős-Maros medreinek hordalék feltöltésével keletkezett. Ezek a homok- és kavicsrétegek napjainkban is "*felszín alatti folyókként*" vezetik a vizet észak nyugat irányba. A város területe meliorált. A meliorációval a talajok vízháztartásának egyensúlya helyreállt.

A talaj kiemelkedően jó. / 30-40 AK /. A gazdálkodás színvonala, hatékonysága, a korszerű agrotechnikai eljárások alkalmazása biztosíték a talajérték megőrzéséhez.

Mivel a település igazgatási területén kiemelkedően magas - több mint 90 %-os a művelt területek aránya a termőterület mennyiségi növekedésével számolni nem lehet. A városfejlesztés érdekében várható a termőterület igénybevétele pl. a tartalék iparterületen, vagy a temető területének bővítése esetén. Nagyobb távlatban a települést elkerülő út megépítésénél kerül sor a föld kivonására a művelés alól.

A feladat az, hogy a magántulajdonba került földek továbbra is megtartsák a jó minőségüket. Folytatni kell a dűlőutak melletti faültetéseket, a porszennyeződés csökkentése miatt. Reméljük, hogy az új tulajdonosok, az új gazdák felismerik ennek jelentőségét, úgy mint régen a tanyavilágban.

2. A víz

A víz az élő szervezetek legfontosabb alkotórésze, oxigén és hidrogénforrás. Az élőlények fennmaradásának egyik feltétele, hogy vízháztartásuk egyensúlyban legyen. A Földünk kétharmadát víz borítja.

A viszonylagos bőség mögött az a szigorú realitás húzódik meg, hogy a vízkészletnek csupán 2 %-a édesvíz. A fokozódó vízszennyeződések miatt ennek is egyre kevesebb hányada felel meg minden-napos céljainknak.

Magyarország medencejellegéből adódóan a nagy folyókon lefolyó vízmennyiség 95%-a külföldről származik és szennyező anyagokkal különböző mértékben terhelt.

Ivóvízkészleteink mintegy 65%-a nem rendelkezik kellő természetes védettséggel a felszíni eredetű szennyeződésekkel szemben. E veszély valóságosságát mutatja, hogy a használatba vételük óta ivóvízbázisaink egyharmadán romlott a minőség.

Mezőkovácsbáza jelentősebb felszíni vizei a Királyhegyesi Szárazér és a Kutaséri főcsatorna. Ezek ősmedrek, hosszú szakaszokon feliszapolódtak, náddal-sással benőttek, rendezetlenek. Mind a két csatorna az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésében van.

A településen a közműves ivóvízellátás 1978. évben kiépült. Jelenleg a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátását 2500 köbméter/ nap kapacitású vízmű biztosítja 5 db kútról, a kiépített/ 47,7 km/

hálózaton keresztül. A tároló /víztorony/ kapacitása 500 köbméter. A 2986 db lakásból 2504 db lakásba bevezetésre került az ivóvíz, ami 84 %-nak felel meg. / 1995. évi adatok. / A víz minősége jó. A szennyvíz elvezetése és tisztítása csak a település központi és ipartelepi részén megoldott.

A meglévő csatornahálózatban / 8,3 km / 2 db fő átemelő és 1 db közbenső átemelő üzemel, összesen 7776 köbméter/ nap kapacitással. A közcatornára jelenleg 679 db lakás került rákötésre, amely 23 %-nak felel meg az összes lakásszámot ha figyelembe vesszük. A településen tehát 1772 db lakás szennyvizének az elhelyezése, kezelése házilag van megoldva derítő-szikkasztóakna megépítésével. Mivel ez a megoldás a későbbiek során talajszennyeződést és más környezetvédelmi problémát okoz, ezért a csatornahálózatot bővíteni kell. A szennyvíz a teljes oxidációs biológiai szennyvíztisztító telepre / amelynek kapacitása 800 köbméter/nap / kerül kivezetésre. A tisztított szennyvíz befogadója pedig a Kutaséri főcsatorna. Az oxidációs árok mellett van a régi tisztítótelep /nyárfás/ , amelyre a kihordásos /szippantott/ szennyvizek kerülnek elhelyezésre a szennyvíz átemelő után.

A település fejlődése következtében épült fel egy kisállat-feldolgozó üzem, amely nagymértékű szennyvízkibocsátó, ezért a szennyvíztisztító telep bővítése szükséges. A telepre nagy terhelésű csepegtetőteszt rendszer beépítésére került sor. E beruházás megvalósítása után biztonságosan elhelyezhető a keletkezett szennyvíz a tisztítótelepen.

A település és térségének a legfontosabb környezetvédelmi feladata, hogy továbbra is megőrizze a Maros hordalékkúp egészséges ivóvízkészletét. Ezért állandóan figyelemmel kell kísérni a potenciális szennyezőforrásokat és adott esetben meg kell tiltani a helyi szikkasztásokat és a zárt szennyvízgyűjtők megépítésére kell intézkedéseket tenni. Minden esetben az előírt védőtávolságokat be kell tartani, és ezt meg kell követelni a városban mindenkitől.

A levegő...

A tiszta levegőnek nagy jelentősége van az ember egészségének megóvása szempontjából. A szervezet a levegőszennyeződés elhárítására energiát fordít, mely felesleges megterhelést jelent , csökkenti a szervezet ellenállóképessége. A szennyezett levegő csökkenti, gyengíti a szervezetet, betegségeket idézhet elő, a meglévőket súlyosbíthatja, késlelteti a gyógyulást. A szennyezett levegő egészségkárosító hatását statisztikai-epidemiológiai vizsgálatokkal igazolták.

A levegőszennyező anyagok az állatoknál elsősorban a légutakon át jutnak a szervezetbe és fejtik ki hatásukat. A szennyezett levegőjű területekről a madárfajok elvándorolnak. A mezőgazdaság kemizálása során egyre nagyobb mennyiségben felhasznált rovarirtószerek, szerves foszfát észterek szintén levegőszennyezőként jelentkeznek és az állatvilágra veszélyesek pl. méhek pusztulása .

Napjainkban egyre szűkebbek azok a területek, amelyek földrészeink eredeti szépségeit, természeti tájait, állat - és növényvilágát őrzik, ezeket sajnos nem lehet megóvni a levegőszennyeződéstől, mert ez nem ismer határokat !

A legutóbbi évtizedben vált ismertté a környezet fokozódó elsavasodása. A jelenség az Északi féltekén kontinentális méreteket öltött. A tavak, termőtalajok, talajvíz vonatkozásában már mérhető a környezet savasodásának mértéke.

Levegőszennyezettség hatása a művi környezetre :

A műszaki károk elsősorban a fémek fokozott korróziójából, éritőanyagok meggyorsuló mállásából erednek.

Az acél korróziója a szennyezett városi, ipari levegőben ötször gyorsabb, mint a tiszta levegőben.

A savas bevonatok az építőanyag kalcium-karbonátjával reakcióba lépnek, oldják azt. Legfeltűnőbbek a kőszobrokon jelentkező károk. A sok évszázadot jó állapotban átvészelt épületek homlokzatainak a művészi alkotások a felismerhetetlenségig tönkremennek a szennyezett levegőjű környezetben.

Magyarország területének mintegy 11%-án kifogásolható a kevegő minősége, a probléma az, hogy a lakosság fele itt él.

Évente mintegy 800 ezer tonna por, pernye és korom, csaknem 300 ezer tonna NO és 1,3 millió tonna SO kerül a levegőbe.

Ehhez járul az elsősorban közlekedés eredetű szénhidrogén és ólomtermelés. A kibocsájtott légszennyező anyagok 40-50 %-a kommunális fűtésből származik. A szennyezett levegőjű településeken és Budapest szennyezettebb területein a gyermekekre jellemző káros elváltozások előfordulása négyeszeres. A felnőtt lakosság krónikus hörghurutos megbetegedése is háromszorosára emelkedett az elmúlt években.

A településünkön szerencsére nem ilyen szennyezett a levegő. A város légszennyezőanyag-kibocsátás bevallására kötelezett üzemek közül egyik sem lépi túl a számára megengedett határértéket. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy valamennyi üzem fűtése földgázzal történik.

A városban imissziós mérőpont nem működik, a levegő ezért csak szubjektív alapon minősíthető. Kifogásolható csak az ülepedő por mennyisége, általában nyári, száraz időszakban. A por keletkezési helye a burkolatlan utak ill. nagyobb részben a környező mezőgazdasági területek, a végeláthatatlan szántóföldi táblák. Az ellene való védelmet intenzívebb táj- és utcafásítás biztosítja. A kibocsájtott széndioxid, szénmonoxid és nitrogén-oxidok mennyisége összességében nem ismert a településen, de tekintve a túlnyomórészt földgázzal való fűtésre, kedvezőtlen tendencia nem ismerhető fel.

A város területe levegőtisztaság-védelmi szempontok szerint Védett I. kategóriába tartozik.

Időszakosan rossz állapotot idéz elő a hulladéklerakó hely és a tarlok engedély nélküli égetése. Az elmúlt években levegőszennyeződés történt a Tollüzem és a Cirokfeldolgozó üzem környékén. A finom pihe és a cirokpor kellemetlenségeket okozott a környéken lakóknak.

4. A táj és az élővilág

A hazai élővilágból eddig 40 növény-és állatfaj pusztult ki és több mint 1100 faj / összes hazai fajok 2-3 %-a / veszélyeztetett. Különösen nagymértékű a fajok veszélyeztetése és számuk csökkenése a nagyvárosok környezetében. A jellemző életközösségek egyre kisebb területekre zsugorodnak. Az erdők területe- a településekkel- ugyan folyamatosan nő, de ezzel együtt terjednek a tájidegen fafajú monokultúrák. Hasonlóan más európai országokhoz, észrevehetően romlik az erdők egészségi állapota, ez felerészre a környezeti ártalmaknak / levegő és talajszennyezés / köszönhető.

A természetvédelem oltalma alá ezideig mintegy 700 ezer hektár terület került. E területek az ország területének káros hatásoktól még viszonylag kevésbé érintett, természeti értékekben leggazdagabb része.

Mezőkovácsbáza fejlett mezőgazdaság térhódítása miatt / táblásítás, tanyák lebontása és a területek művelésbe vonása, dűlőutak és az ezt szegélyező fasorok megszüntetése stb. / nem maradtak meg a védelemre érdemes tájképi részletek.

A tájkép ma meglehetősen egyhangú, végeláthatatlan mezőgazdasági táblákból áll. A kialakított táblák és dűlőutak határain erdősávok telepítése feltétlen indokolt.

Az erdők alacsony aránya miatt az állatok élettere is jelentősen korlátozott. A fauna a nemes vadakból tevődik össze, fácán, fogoly, nyúl és őz viszonylag sok él ezen a területen.

5, A természetvédelemről

A természet az emberi tevékenységtől függetlenül kialakult és létező anyagok, élő szervezetek, jelenségek és folyamatok összessége.

A természet két fő része az élettelen és az élő természet.

Az élettelen természethez tartoznak pl. a kőzetek, a föld felszíni formái, a vizek. Az élettelen természetre épül az élő természet a maga számtalan fajával és azok bonyolult szerveződéseivel (ökológiai rendszereivel) és ezek fejlődésével.

Az emberiség az emberi környezet kialakítása és az anyagi javak előállítása közben rombolta és pusztította a természetet: irtotta az erdőket, lecsapolta a mocsarakat, lápokot, feltörte a gyepeket, pusztította az állatokat és növényeket. És ez a folyamat napjainkban is folytatódik.

A technikai és kulturális fejlődés egyrészt jólétet teremt, másrészt az emberiség számára nélkülözhetetlen természeti környezetet nagy területeken elpusztítja, elszegényíti. Ennek felismerése már a XIX. század második felében a természeti értékek, a természetes állapotban lévő területek és a szép tájrészek fenntartásának, a természet megőrzésének igényéhez, természetvédelmi törekvésekhez vezetett.

A természetmegőrzés alapelve, hogy a természet az emberiség közös kincse. Egy országon belüli része pedig az ország közvagyon. Ennek a közvagyonnak jelentős része olyan természeti erőforrás, amelyet felhasználnak a termelőtevékenység során. A természetnek, mint közvagyonnak a másik része a természet alkotó elemeinek egyedisége, a biológiai sokféleséggel jellemzett életközösségei és a táj szépsége miatt a közjó szempontjából olyan természeti érték, hogy megóvása, védelme és fenntartása közérdek. Ezeknek látszólag nincs anyagi hasznuk, de hozzátartoznak az emberi létezés és életünk minőségéhez.

A természeti értékek az emberiség közös örökségét jelentik és azokat meg kell őrizni a jövő nemzedékei számára. Ez a megőrzés helyben, az élővilág esetében az élőhelyeken történő megőrzést jelent. A Föld államaiban múzeumok ezrei léteznek, amelyeket műalkotások, ipartörténeti, hadtörténeti, néprajzi, stb. emlékek védelmére és bemutatására létesítettek és tartanak fenn. Ha egy szobor, egy régi autó vagy egyéb tárgy érdemes a megóvásra, legalább ennyire érdemes a természet egyedi alkotása, pl. egy barlang, egy jellegzetes sziklaalakzat, egy növény vagy állatfaj, amely több tízezer éves évmilliók fejlődés eredménye.

A természet biológiai sokféleségét is meg kell őrizni. A vadon élő növények és állatok lehető legtöbb populációját (szaporodási közösségét) és egyedét kell fenntartani, mert csak így módon lehet azok gazdag génkészletét megőrizni, amely biztosítja a változatosságot, a fajok alkalmazkodó képességét,

növeli a túlélés esélyeit és az új fajok kialakulásának lehetőségét. A génkészlet megőrzését segíti a változatos életközösségek és a változatos élőhelyek fenntartása.

Az élővilág sokféleségének fenntartásához nélkülözhetetlenek a minél nagyobb, minél változatosabb védett területek. A védett és a veszélyeztetett növény- és állatfajok azonban nemcsak a védett területeken élnek, és csak a védett területek nem képesek őket fenntartani, ezért óvni kell a védett területeken kívüli élőhelyeket is.

A természeti környezet és az élet sokféleségének (biodiverzitás) megővését a modern társadalmak - ahogy ezt a nemzetközi egyezmények tanúsítják - fontos feladatunknak ismerik el.

A természetmegőrzés egyik szakterülete a természetvédelem. A **természetvédelem** az élettelen és az élő természet természetközeli állapotának megőrzésével, és ezen belül a máig fennmaradt természeti értékek megővásával és fenntartásával foglalkozik.

Ennek érdekében igyekszik elősegíteni a természetes regenerációs folyamatokat, amelyek a természetes vagy azt megközelítő állapot helyreállításához vezetnek.

A természet megőrzése érdekében a károsítást vagy károsodást meg kell előzni. A természeti rendszerek károsodása többnyire visszafordíthatatlan, a helyreállítás sok esetben lehetetlen vagy költsége és időigénye sokszorosan felülmúlja a hatékony kármegelőzés ráfordításait. A természet védelmének ezért meg kell jelennie az ország gazdaságpolitikájában.

Az egyes országok természetvédelmi törvényeiben kifejezésre jutó természetvédelmi koncepció lényegében arra irányul, hogy a föld felszínének valamely része a különböző természeti értékek vagy a táj szépsége miatt érintetlenül maradjon vagy ne változzon meg kedvezőtlenül. Ennek érdekében a tudományos, kulturális vagy társadalmi érdekből jelentős természeti értékeket, területeket és tájakat

- védetté kell nyilvánítani,
- a károsításokat meg kell előzni,
- fenn kell tartani a jelen és a jövő nemzedékek számára.

A természetvédelem a megővés és a fenntartás érdekében feltárja a veszélyeztető vagy a sajátos tulajdonságokat megváltoztató tevékenységeket és káros természeti hatásokat, igyekszik megelőzni és elhárítani azokat. Ha lehetőség van rá, helyreállítja azokat a körülményeket, amelyek a védett természeti értékek fennmaradását biztosítják.

2. A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK OSZTÁLYOZÁSA

Természeti érték a természet valamennyi élettelen és élő eleme és azok rendszere.

A legtöbb államban, így Magyarországon is védelem alá vonhatók a következő természeti értékek:

- a) földtani (geológiai) rétegek, szelvények, kőzetkibúvások,
- b) földfelszíni (geomorfológiai) formák: hegyek, völgyek, sziklaalakzatok, a karszt felszíni formái, homokbuckaformák, szikes térszínek stb.
- c) természetes üregek: barlangok, zsombolyok, kőfülkék,
- d) vízföldtani formák: forrás, időszakos forrás, sziklaforrás, vízesés, patak, folyó, folyó holtág, tó (mocsár, láp),

- e) növények, növénytársulások és ezek élőhelye, erdők,
 - f) fák, facsoportok, fasorok, parkok, arborétumok,
 - g) vadon élő állatfajok és élőhelyeik, háziastított állatfajták,
 - h) jellegzetes, szép tájak, tájrészek,
 - i) régészeti lelőhelyek természeti környezete,
 - j) történelmi és kultúrtörténeti emlékhelyek,
 - k) földvárak, földsáncok, halomsírok, kunhalmok,
 - l) várak, várromok, templomok, kolostorok és romjaik környezete,
 - m) műemlékek természeti környezete,
 - n) közlekedés-, agrár-, ipartörténeti és néprajzi emlékek természeti környezete.
- Magyarország területe 9,3 millió hektár, ebből 0,7 millió hektár védett mintegy 76%-a. Ezért fontos, hogy az eddig nem védett területekről is gondoskodjunk, ez a Szárazér esetében 17,8 hektár.

A Szárazér természeti értékei

A Szárazér a Maros egykori medréből (mellékágából kialakult vízfolyás, amely a korábbi időszakokban a hordalékkúp belvizet gyűjtötte össze és vezette a Marosba. A vízrendezések és a kevés csapadék következtében a határ túloldaláról érkező belvizek mennyisége katasztrofálisan lecsökkent.

A Szárazér medrének folyamatos vízellátása alapvető fontosságú természetvédelmi szemponttól. Az állandó vízborítás lehetőséget biztosít a mocsári társulások és a vízi környezethez kötődő növény-és állatközösségek fennmaradásának, illetve kialakulásának. Az úszó hínarosokban olyan védett növények megjelenése feltételezhető állandó vízállás esetén, mint a rucaöröm (*Salvinia natans*) vagy a tündérfátyol (*Nymphoides peltata*). A halak közül a réti csík (*Misgurnus fossilis*), a lápi póc (*Umbra krameri*), a madarak közül a pettyes vízcisze (*Porzana porzana*), a guvat (*Rallus aquaticus*), a barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), a gémekek (*Ardea* spp., *Egretta* spp., *Nycticorax* sp., *Ardeola* sp.), a récék (*Anas* spp.), az emlősök közül pedig a fokozottan védett vidra (*Lutra lutra*) populációjának jelentősége kiemelkedő. A Maros hordalékkúp kételtű faunája teljes mértékben a Szárazér vízviszonyaitól függ.

Az agrártáj térszerkezetében meghatározó helyet foglalnak el a nádasokkal, gyékényekkel borított kiöntések. Ezek nemcsak a vízi élőlények számára nyújtják a fennmaradásukhoz szükséges ökológiai körülményeket, de az élőhely adottságaikkal az időszakosan vízhez kötődő állatfajok létfeltételeit is biztosítják. Például a védett fogoly (*Perdix perdix*) ivóvíz igényét a fenti vízállások elégítik ki. A megfelelő mennyiségű és minőségű víz biztosítása vadállomány esetében is döntő fontosságú.

A Szárazér kisértő parti növényzet gerincét a puhafa ligeterdők alkotják. Ezeknek a facsoportoknak a főfajai közé a szürke nyárak (*Populus x. canescens*), a fehér (*Salix alba*) és a törékeny fűz (*Salix fragilis*) sorolhatók. Sajnos bizonyos szakaszokon az évek óta tartó vízhiány miatt a nyárasok, fasorok katasztrófaszerű pusztulása figyelhető meg már napjainkban is. A szárazra került fűzesek legfeljebb még 1-2 évig bírják, de utána biztos a kiszáradásuk.

Ezek a fák, fasorok fészkelnek azok a madárfajok, melyeknek fő táplálkozási területét a mezőgazdasági táblák alkotják. Ezek közül az erdei fülesbaglyot (*Asio otus*), a vörösvércsét (*Falco tinnunculus*) és az alkalmanként megjelenő ritka, kék vércsét (*Falco vespertinus*) kell megemlíteni.

A Szárazér központi helyet foglal el a Maros-hordalékkúp zöldfolyosó hálózatában. A Szárazér és a partján található vegetáció táplálkozó, szaporodó és búvóhelyet biztosít sok állatfajnak. Partjai mentén olyan gyepterületek is meghúzódnak, ahol az eredeti löszpusztai vegetáció ritka növénytársulásai, egyes védett növényfajai is fennmaradnak. E zárványok között a már védett Battonya-Kistompapusztai Löszgyep egész Magyarországon egyedülálló növény- és állattársulásai-val. A kihálás szélén álló földikútya (*Spalax leucodon*) egyik legéletképesebb állománya található a gyepen. Ezek az elszórt kis, természetes élőhelyfoltok csak a zöldfolyosó hálózaton keresztül képesek érintkezni. Amennyiben a szétszórt populációk érintkezésének a lehetősége korlátozódik, akkor genetikai változatosság csökkenésével a populációk életképessége romlik és kiszorulnak a területről, szélsőséges esetben teljesen kipusztulhatnak.

Az Önkormányzat helyi természetvédelmi területté nyilvánította 1996. márciusi ülésén a Szárazér a település közigazgatási területén lévő szakaszát a fenti természeti értékek alapján.

6./ A települési környezetről

a./ A hulladékokról

A termelési folyamatok elkerülhetetlen velejárója a hulladékok képződése. A gazdasági termelés növekedése, az anyagfelhasználás szerkezeti változásai, a lakosság életmódjának változása, az életszínvonal emelkedése, a fogyasztás növekedése egyre nagyobb mennyiségű hulladék keletkezését eredményezi. A hulladék keletkezése összetett környezetvédelmi problémát jelent.

Az eltávolított hulladékban értékes anyagok és energiák mennek veszendőbe. A hulladék hasznosítása, illetve környezetvédelmi szempontból megfelelő módon történő ártalmatlanítása egyre költségesebb feladat. A fel nem dolgozott hulladék elhelyezése jelentős földterületet köt le. A nem megfelelően kezelt hulladék környezetkárosító hatásai összetettek és jelentősek lehetnek, közvetlenül szennyezik a talajt, a felszín alatti vizeket, a levegőt továbbá tájromboló hatásuk is van. A környezetre veszélyes mérgező hatású komponensek a bioakkumuláció és a toxicitás következtében károsítják a növényi és állati szervezeteket, illetve a táplálékláncon keresztül végsősoron az embert.

A hulladékok káros hatása elleni védelem, mint a környezetvédelem megelőző tevékenysége kulcsszerepet játszik a környezet minőségének és a természeti erőforrásoknak a védelmében és eredményesen segíti a gazdaság hatékonyságát.

A cél az, hogy minél kevesebb hulladék keletkezzék, a keletkezett hulladék minél nagyobb mértékben kerüljön újrahasznosításra, a nem hasznosítható hulladékot pedig oly módon ártalmatlanítsák, hogy a legkisebb mértékben terhelje a természetet.

Hosszabb távon az anyagok hatékonyabb használata megszüntetheti a szemétegetést és drasztikusan csökkentheti a szemétkerakók iránti szükségletet. Jelentősen csökkentheti a szemétkerakók iránti szükségletet. Jelentősen csökkentheti az energiaszükségletet, amivel lassul a Föld felmelegedése, a legnagyobb környezeti veszély!

Magyarországon a keletkező hulladékok mennyisége nemzetközi összehasonlításban magas, a hasznosítás aránya alacsony. A termelésben keletkezett évi mintegy 100 millió tonna hulladéknak a felét hasznosítják, ami összes nyersanyagfelhasználásunk kb. 3%-a. Ez az arány már 50%-os a fejlett országokban megvalósított újrahasznosításnak. Városunkban az ipari termelés minimális, ezért a meghatározó a szilárd települési hulladék.

A hulladék összegyűjtése egyrészt konténerekbe és egyrészt műanyagzsákokban történik, mintegy 1.000 db lakástól és a közintézményektől. Az összegyűjtött hulladékot Túróczy János kommunális

vállalkozó a hulladéktelepre /szemételep/ szállítja, ahol rendezett lerakás formájában kerül elhelyezésre. Mivel nagy területen, lakó és intézményterületeken egyaránt nincs csatorna, ezért a települési folyékony hulladék úgynevezett szippantott szennyvíz is kihordásra kerül a régi szennyvíztisztító telepre. A kétszintes ülepítő után a nyárfás területeken kerül elsikkasztásra. A településen a legnagyobb gond a háztartási hulladék, a szemét elhelyezése. Úton, útfélen különösen a város perem területein találkozunk elszórt szeméttel, műanyag és papírszakokba egyaránt vagy éppen ömlesztve. Ezen a szem-léleten kell változtatni, hogy bárhová helyezzük el, az továbbra is szemét marad és szennyezi a környezetet, az emberi a települési környezetet. E jelenségre utaltam a bevezetőmben.

b./ Zaj-és rezgésvédelem

A zaj olyan hang vagy hangjelenség, amely az emberre kellemetlenül hat, de nem fizikai mennyiség. A hangoknak zajként történő megítélése számos esetben az ember szubjektív érzéseitől és egyéb személyes tényezőktől /nem, életkor, egészségi állapot, személyiség, foglalkozás, hangulat, alvás/ függ. A zaj élettani hatása függ a zaj erősségétől, frekvenciájától, időbeli változásától és a zajhatás időtartamától. Tartósan ható 85 db feletti zajszintek maradandó halláskárosodást okozhatnak.

Az ilyen halláskárosodás elsősorban foglalkozási ártalom, de a tartósan ható magasértékű környezeti zajok is siettetik a halláscsökkenést. A 65 dB és 85 dB közötti zajszintek befolyásolják egyes szervek működési állapotát a vegetatív idegrendszeren keresztül. Az ilyen szintű zajok zavarhatják a keringést és az emésztést /növelik a szervezet oxigén fogyasztását, emelik a vér cukorszintjét, csökkentik a nyál elválasztását, stb./. A 30 dB és 65 dB közötti zajok zavarják az alvást, hatásukra ingerlékenység, fáradtság jelentkezik. A közvetlen környezetünkben előforduló hangjelenség műszerrel mérhető zajszintjének értékei, pl. normális beszélgetés 50-60 dB, légkalapács 100 dB, sugárhajtású repülőgép 140 dB zajszintű. Rezgéstani szempontból az emberi test bonyolult rendszer, amely külső gerjesztő rezgések hatására rezgésbe jön. A rezonanciafrekvenciák szempontjából az emberi testben az 1-300 Hz közötti frekvenciákat kell figyelembe venni a rezgéscsökkenés során. A rezgések következtében gerincbántalmak, légzési panaszok, szívritmus rendellenesség, gyengeség, idegpanaszok, szédülés léphet fel. A végtagokon izületi, csont-és rendszeri elváltozások keletkezhetnek. Ezek az elváltozások döntően a rezgés frekvenciájától, nagyságától, a testre ható iránytól és az ember egyéni érzékenységtől függ. A rezgések pszichikai hatásokat /zavartság, rémület, aggodás, félelem/ is kiválthatnak. A lakott területeket - városokat és falvakat egyaránt - egyre növekvő mértékben terhelik a nemkívánatos zaj-és rezgés hatások a technikai fejlődés - illetve az ezzel együttjáró motorizáció ugrásszerű növekedése következtében.

A települési környezetben fellépő zajhatások forrásai elsősorban művi eszközök:

- a közúti közlekedés és létesítményei,
- a vasúti közlekedés és létesítményei,
- a légi közlekedés és létesítményei,
- az ipari és mezőgazdasági létesítmények,
- az építési tevékenység,
- az intézmények /vendéglátói/
- és a kommunális tevékenység.

A városokban és a településeken áthaladó közutak és vasútvonalak mentén a közlekedési zaj a meghatározó. Az egyedi gépek, járművek a zaj kibocsátás és terjedés szempontjából

akkusztikai szempontból közelítőleg pontforrásként, a nagyforgalmú közutak, vasútvonalak közelítőleg vonalforrásként, az ipari-mezőgazdasági létesítmények, pályaudvarok, parkolók, kiterjedt szórakoztató létesítmények felületi forrásként jellemezhetők.

Mezőkovácsházán a közúti közlekedésnél vizsgálták az átmenő forgalmat. A közlekedésből származó zajszint a főutcákban - Árpád út, Alkotmány út - 67 dB illetve 65 dB. Csökkentés a forgalom megosztásával és az átmenő teherforgalom leválasztásával, a települést elkerülő út megépítésével lehetséges. A vasútvonal mellett 50 m területre építési a telekalakítási tilalmat határoztak meg a jogszabályok a zajvédelem miatt.

Az autóbuszpályaudvar környezetében védőfásítás és növénytelepítés, parkosítás csökkenti a zajszintet és a levegő szennyezését. A városon belül zavaró mértékű zajszintet kibocsátó ipari üzem nem működik. Az ipari területek a lakóterületektől megfelelően izolálva vannak, védőtávolságok, véderdők biztosítottak.

A városunkban egyre több vállalkozó a vendéglátásban látja a jövőjét és nem törődik azzal, hogy az éjszakai szórakozók zaja zavarja a környék lakóit - ez környezeti problémát okozhat a városunkban.

c./ Zöldterületek

A települési környezetvédelemben jelentőségük megnövekedett, mégpedig kettős értelemben: egyrészt mint a környezetvédelem eszközei, másrészt mint annak tárgyai. A cél az, hogy minél több zöldfelület kerüljön kialakításra a településen és a meglévőket pedig meg kell védeni, karban kell tartani.

Jelenleg érzékelhető a levegőszennyezettség növekedése, a zaj fokozódása, a települések mezoklimájának romlása, a vibráció növekedése miatt a házak gyorsabban romló állapota, valamint a növényzet pusztulása. Ezek összhatásaként megnövekedett a település lakosságának rekreációs, vagyis az érzékeinek és a növényzet kölcsönhatásának igénye.

A látásra a zöld lombok és a művi környezet függőleges-vízszintes merev vonalait ellentételeként, a növények girbe-gurba rajzolata gyakorol jótékony hatást.

A hallásra a csend és az úgynevezett elfedő zajok /lombsuhogás, madárfütty, vízcsobogás/ hat kedvezően.

A közérzetet a növények közt uralkodó kellemesebb klíma, hűvösebb, párásabb levegő befolyásolja jótékonyan. A zöldterületen a növényeknek az oxigéntermelő, széndioxid asszimiláló, szennyezést lekötő, klímajavító és zajcsökkentő szerepe is meghatározó.

A növények a levegő széndioxidját zöld festékanyaguk és a napenergia segítségével a fotoszintézis során megkötik, majd az asszimiláció egyik további lépésében a víz bontásával oxigént tesznek szabaddá. A levegőben a széndioxidon kívül más gáznemű anyagok is vannak, pl. szénmonoxid, amely mérgező és a vér hemoglobinjához való kötődése miatt ártalmas az emberre. Ezekon kívül széndioxid és a különböző nitrogénoxidok is szennyezik a levegőt.

A fák lombtömege a széndioxidot közvetlenül felbontja és ezáltal megsemmisíti, addig az egyéb gáznemű anyagoknál erre képtelen.

Azonban az említett káros anyagoknál is kimutatható a növényzet jótékony hatása, ugyanis az oxigéntermelés csökkenti a gázok helyi töménységét, tehát felhigítja azokat. A fák lombtömege óriási jelentőségű a por megkötésében is. A lombtömeg szűrőként viselkedik, amelyen megtapadnak a porszemek, majd az eső lemossa a levéllemezekre megtelepedett port és a szűrő újra üzemképes lesz.

A növényeknek másik nagyon hasznos tulajdonságuk a klímára gyakorolt hatásuk:

- a napsütés és sugárzási viszonyok befolyásolása
- és a légáramlatok előidézése.

Napjainkban a technika fejlődésével a zajhatás fokozatosan megnövekedett. Úgy a munkahelyen, az utcán, a közlekedésben, mint otthon a lakásban. A zaj idegesítő tényező, ami fokozatosan súlyosbodó tüneteket válthat ki.

A fák lombtömegének zajvédő hatása egyben védelmet is ad a zajjal járó vibráció ellen. A vibráció elleni védelmet a növények elsősorban gyökérzetük által, illetve az a földszív, amelyben ezek élnek, fejtik ki. A házak előtt álló fák, növények földszívja a tömör útburkolatot megszakítva meggátolja, hogy a rázkódások, rezgések a házakra továbbterjedjenek. A zöldterületek a környezetvédelmi hatásokon túl is jelentős szerepet játszanak a lakosság szempontjából mint társadalmi mozgásterek.

Mezőkovácsházán a település viszonyai, valamint a falusias életmód miatt korábban nem alakultak ki a településtestben közhasznú zöldterületek. A város jelenleg nem rendelkezik közparkkal, csak egy 0,5 ha területű zöldfelülettel, amely a központban van. /Hősök tere./ A növényállományra, városképi jelentősége és funkciója miatt célszerű közparkként kezelni ezt a területet. Az alakuló városközpontban az épületek elhelyezkedéséből következően nagy mélységű előkertek és a laza beépítés eredményeként a közpark hiányát nem lehet érezni. Igen tekintélyes méretű, /1,5 ha/ jól berendezett és berendezhető közkerthálózat alakult ki. Általános Iskola, Városháza, Posta, Áruház, Templom, 24 lakás, Művelődési Központ, Mozi környéke. Ezekhez csatlakozik az intenzívebb beépítésű lakóterületek laza zöldfelületei, lakó- kert jei, játszóterei /Széchenyi lakótelep, Ifjúsági lakótelep/.

A jelenleg érvényben lévő normatívák alapján mintegy 3 ha nagyságú közpark hiányzik a városból. A régi temető kegyeleti parkként funkcionál. A növényzete megfelelő alapot nyújt a parkszerű kialakításra. A többi zöldfelülettel rendelkező intézmények /építőtábor, volt úttörőtábor, strandfürdő, városi sporttelep, működő temető/ területe megfelelően fásított és karbantartott. A temető tervezett bővítésével növekszik a zöldterület nagysága a városban. A város zöldfelületi rendszerében jelentős szerepet töltenek be még az utcai fasorok is. Városunk mezőgazdasági jellegénél fogva erdőterülettel minimális mértékben rendelkezik, az igazgatási terület 1,3%-a. Az Önkormányzat az anyagi lehetőségének megfelelően erdősít.

Az elmúlt év folyamán erdősítésre kijelölt területek /1,5 ha/:

- 1./ Sármezey utca, volt agyaggödör.
- 2./ Sármezey utca páros oldalának elején lévő háromszög alakú terület.
- 3./ A Móra utca elején lévő háromszög alakú terület a Gabonaforgalmi Vállalat mellett.

Korábban a település déli részén mintegy 32 ha területen kezdődött el erdőtelepítés. Az erdőtelepítés tervei 1979-ben készültek. E terv alapján kb. 10 ha lenne a kifejezetten városi parkerdő, ahol a növényzet lucfenyő, nyír, csörgőfa a domináns, a többi erdőtagban pedig a kocsányos tölgy. Ez az erdő alapját képezi majd egy korszerű városi szintű szabadidőközpontnak. A felháborító az, hogy a Parkfürdő mellett a fenyők közel egyharmadát megcsonkították, a lelketlen emberek elvitték karácsonyfának 2 heti időtartamra!

A VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT FELADATAI A KÖRNYEZET- VÉDELEMBEN

Az Önkormányzat a maga anyagi eszközeivel a települési környezet legfontosabb formálójává és a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8.§/1/ alapján „A települési önkormányzat feladata a helyi közszolgáltatások körében különösen: a településfejlesztés, a településrendezés, az épített és a természeti környezet védelme, a lakásgazdálkodás, a vízrendezés és a csapadékvíz elvezetés, a csatornázás a köztemető fenntartása, a helyi közutak és közterületek fenntartása, helyi tömegközlekedés, a településtisztaság biztosítása: ...”

A fentiekben a települési önkormányzat maga határozza meg - a lakosság igényei alapján - az elvégzendő feladatok mértékét és módját. Az önkormányzat gazdasági döntései és finanszírozási jogosítványai a rendezési tervben előírt környezetvédelmi szempontok érvényesítésének biztosítékai.

A helyi önkormányzati szervezetekben az egyik legfontosabb feladatát a település területével történő tervszerű gazdálkodás, a terület felhasználásának szakszerű irányítása, a településfejlesztés tervezése képezi.

Elsőrendű közérdek fűződik ahhoz, hogy korszerű rendezési terv legyen, amely meghatározza a területek felhasználási módját, /lakó-, üdülő-, intézmény-, ipari- és raktár, közlekedési-, zöld-, erdő-, mezőgazdasági rendeltetésű és egyéb rendeltetésű terület/ és tartalmazza ezeknek a környezetvédelmi követelményeit is. Az előírásokat az Országos Építügyi Szabályzat /OÉSZ/ határozza meg.

A lakóterületek helyének kiválasztásakor alapvető szempont az alkalmas terület természeti adottságainak, tényezőinek számbavétele és mérlegelése. Különös figyelmet kell fordítani a környezetvédelem szempontjából a természeti adottságokra, tényezőkre, arra, hogy a lakóterület hozza közelebb az embert a természethez. Biztosítani kell, hogy maximálisan hasznosítva legyenek ezek a természeti adottságok és tényezők, amelyek elháríthatják, vagy csökkenthetik a különböző ártalmak lakosságra gyakorolt hatását.

Ezek közül különös figyelmet kell fordítani a mikroklimatikai adottságokra, a domborzati viszonyokra, a talajadottságokra, a zöldfelületekre és a zöldnövényzetre, faállományra.

A laksűrűség, a szintterületi mutatók az építési övezeteknek megfelelően segítik elő a környezetvédelmi célok megvalósítását.

Az OÉSZ 18.§/3/ bek. előírásai alapján a lakóterületen lakószobánként 14 m² növényzettel fedett kertet kell biztosítani. A növényzetnek az utcán, a téren, a belső térségekben játszott szerepén, ökológiai funkcióján túl esztétikai vonatkozásban is nélkülözhetetlen szerepe van, hiszen az útvonalat, a teret szegélyező illetve kitérő épületek fontos kiegészítője. Amellett, hogy a parkosított részek a gyalogosok részére rövid pihenőül szolgálnak, természetet, színt, emberi léptéket hoznak a beépített illetve burkolt területekre.

Mezőkovácsháza belterületének nagysága 729 ha, amelynek 66,5%-a lakóterület: összességében 485 ha. A település tartalék lakóterülettel nem rendelkezik, ezért a rendezési terv feladatát képezte az, hogy a távlatra prognosztizált népességszámhoz /7.800 fő/ szükséges mintegy 360 db lakás területét meghatározza. Az intenzív beépítésre kijelölt terület, közvetlen kapcsolódik a meglévő lakótelephez mint tartalék többszintes lakóterület. A terület meghatározásánál a környezetvédelmi szempontokon kívül figyelembe lett véve az infrastruktúrák közelsége /közút, óvoda, bevásárlási központ/.

A meglévő lakótelepeknél az a feladatunk, hogy a maga szürkeségét, egyhangúságát feloldjuk, barátságosabbá, emberibbé tegyük a környezetét, pl. Ifjúsági ltp.

A szürke falfelületeket növényzettel /vadszökö, borostyán stb./ kell befuttatni. A falfelületek befuttatása, barátságosabbá és kellemesebbé teszi a környezetet, és ezen kívül jó hatásuk is van, mert így a falfelületek nem melegszenek fel annyira a nyári napsütésben. A lakótelepi tömbházakat barátságosabbá tehetjük még, ha az erkélyekre virágládákat helyezünk, mert az ab-ban virágzó növények üde színfoltjai lesznek a környezetnek.

Az új lakótelep változatosabb kialakítását azzal is fokozhatjuk, hogy ha a dűrva tereprendezés során keletkezett építési és egyéb törmelék nem szállítjuk el, hanem dombbá formáljuk. Ilyen dombok - különösen nálunk a síkvidéken - hangszigetelő jellegükön túlmenően alkalmasak növényekkel való betelepítésre és a gyerekeknek játszótérként is funkcionálhat. E lakótelepi dombok pótolhatatlan értékűek abból a szempontból is, hogy a lakótelep merev függőleges-vízszintes vonalvezetését a felület megmozgatásával feloldják.

A rendezési terv által meghatározott lakásépítés területeinél mindenhol biztosítható a zöldfelületek nagysága. A növényzetek telepítésével, a fák ültetésével az egészséges, komfortos kultúrnövényzet kialakítható. Jó lenne elérni azt, hogy a lakótelepen lakók személyenként csak egy db fát ültetnének és azt gondozzák.

Az intézményterületen a közintézmények helyezkednek el. A tervezett intézmények esetében is alapvető szempont a környezetvédelmi követelmények biztosítása. Ugyanis az egészségügyi, gyermek-, és oktatási intézményeket a vasútvonaltól távol és mindenfajta bűz- és zajképződéstől is megfelelő távolságra kell elhelyezni. A központban lévő intézményeinknél nagy előkertekkel - amelyek parkosításra kerülnek - biztosítottuk a védőtávolságokat, pl. burkolt úttól. Ezen intézmények telekhatárától számítva 50 m-en belül tilos az állattartás is!

Az igazgatási, társadalmi intézmények /pl. Városháza, Posta, Bank stb./ előtt az OÉSZ által előírt parkolóhelyek biztosítva vannak. Hasonlóan a kereskedelmi és vendéglátóegységek mellett is /pl. Áruház, Étterem stb./. A városban az intézmények jelentősebb része a főutak úgynevezett átkelési szakasza mentén helyezkedik el. Környezetvédelmi szempontból legfontosabb tényező a közlekedés által okozott hatások csökkentése és az ezek elleni védelem kiépítése. Ez érvényes a tartalék intézményterületekre is. Az új intézmények tervezésénél, telepítésénél a fentiekre tekintettel kell eljárni.

Ipari és raktárterületek

Az ipari és raktározási területek kiválasztása, kijelölése a település környezetvédelmének elsődleges feladata, ugyanakkor településegészségügyi követelmény is. A legszennyezőbb hatású ipari üzemek telephelyeinek kijelölésekor illetve a meglévők bővítésekor a lakóhely és az ipari terület közötti védőtávolságot nagy körültekintéssel, konkrét környezetvédelmi hatásvizsgálat alapján kell meghatározni. Ki kell dolgozni, hogy a védőtávolságon belül milyen növényeket, fákat, bokrokat kell ültetni, illetve telepíteni.

Mezőkovácsháza településszerkezetében az iparfejlesztési politika végrehajtásának az elősegítése érdekében két helyen történt meg az iparterület kijelölése. Az Északi területre /28 ha/ a Gabonaforgalmi Vállalaton kívül Ciroktelep épült az elmúlt időszakban. A telep és a lakóterület között védőfásítással oldották meg a porszennyeződés transzmisszióját. Az iparterület többi része jelenleg tartalékterület és szántó művelési ágú. A Déli iparterületen /30 ha/ nagy beruházásként épült fel a Kisállatfeldolgozó üzem. Az a terület a lakóterülettől távolabbra esik, környezetvédelmi szempontból nem veszélyezteti azt.

Közlekedési területek

A közlekedési területbe tartoznak az országos közutak, az Önkormányzat tulajdonában lévő fő és gyűjtőutak, a gépjárműtároló parkolóhelyek, a közúti kiszolgáló létesítmények területe, kerékpárút területe, vasúti közlekedés és építményeinek területe. A közlekedés fejlődése idézte elő a településeken belül a környezet minőségének romlását. A gépjárművek világszerte a légszennyezés legfőbb forrásai. A szennyező anyagok, a szénmonoxid, a nitrogénoxidok és szénhidrogének súlyosbították a tüdő és légúti panaszokat, s gyakran halálosak lehetnek, főleg az asztmások, a gyerekek és az idősebbek számára. A gépjárművek széndioxidot is kibocsájtanak, amely a globális felmelegedés több mint feléért felelős. A személygépkocsiktól származik a világ fosszilis eredetű teljes széndioxid kibocsájtásának 13%-a, azaz évi több mint 700 millió tonna szén. A gépjárműveknél különösen a mezőgazdasági erőgépeknél és a tehergépkocsiknál a levegőszennyezésen kívül jelentős a zajártalom is.

A környezetvédelem szempontjából előnyös módszer a forgalom csillapítása és a forgalom elterelése. A forgalomcsillapítás tágabb értelemben átfogó közlekedéspolitikaként fogalmazható meg, amely az átlagos gépjárműsebesség csökkentése mellett a gyalogos-, a tömeg és kerékpáros közlekedés népszerűsítését is tartalmazza. Különböző korlátozó intézkedések megtétele is szükséges eleme az ilyen politikának, pl. parkolási korlátozások, nehéz tehergépjárművek kitiiltása egyes területekről. Szűkebb értelemben a forgalomcsillapítás a gépjárművek sebességének csökkentését jelenti 30 km/óra a lakóterületeken.

A forgalomcsillapítás céljai:

- csökkenti a lakóterületekn bekövetkező balesetek számát és súlyosságát,
- csökkenti a levegőszennyeződést,
- javítani a városi utcai környezetet a gépjárműveket nem használók számára.

Városunkban is megnőtt a forgalom, és ezzel együtt nőtt a közlekedés okozta levegőszennyezés és a zajártalom is. A rendezési terv tartalmaz egy, a települést elkerülő út megépítését, amely az átmenő forgalmat levezetné a települési központ kikerülésével, a Béke utcával párhuzamosan. Több lakóutcában már bevezettük a forgalomcsillapításnak azt a módját, hogy a gépjárművek sebességét csökkentettük és a nehéz gépjárműveket kitiiltottuk általában a lakosság kérelmére és az egyetértésükkel.

A másik fontos feladat az utcák egyirányúsításával a mezőgazdasági gépek forgalmának szabályozása, a teherforgalom elterelése vagy korlátozása a városközpontban, és az Alkotmány utcában az oktatási és egészségügyi intézmények miatt. A vasútvonal mellett 50 méteres távban telekalakítási és építési tilalmat határoz meg a rendezési terv a zaj és a rezgés miatt.

A rendezési terv tartalmazza a kerékpárút bővítését, mintegy 3 km hosszúságban. Eddig már 3 km kerékpárút átszeli a városunkat a zöldövezetben, az új szakasszal ha megépül, jelentős lépést teszünk előre a biztonságos és egészséges közlekedés megvalósítása területén. Környezetvédelmi szempontból lényeges az utak minősége és a téli sózásuk is. A sózás helyett a mechanikus csúszásgátlók alkalmazása pl. homok, őrölt salak vagy kis frakciójú /5mm-nél kisebb/ kavics környezetkímélőbb megoldás a síkosság elleni védelemben.

Az új környezetvédelmi törvényről

Az Országgyűlés 1995. május 30.-i ülésnapján elfogadta a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényt, amely 1996. január 1-jétől van hatályban. A környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény nagyon sok pontú cselekvésre ad módot az oktatásról a tudatformáláson át a társadalom hangjának hallatásáig.

Ez már megfogalmazásra kerül a négy alapelvnel:

- 1./ az elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás,
- 2./ a felelősség - a környezethasználó felelősséggel tartozik és tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért,
- 3./ együttműködés - állami szervek, önkormányzatok, természetes személyek és szervezeteik, gazdálkodó szervek, -intézmények_ intézmények_ érdekvédelmi szervek között,
- 4./ tájékozódás, tájékoztatás nyilvánosság elve - nem lehet titkolózni, az adatokat meg kell adni, nyilvánosságra kell hozni.

A környezet védelmét szolgáló állami tevékenység közül a törvény elrendeli, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Program 6 évre készüljön, a politikai rotációtól független legyen. Ez azt jelenti, hogy a környezetvédelmet lehet tervezni. Az elmúlt évtizedek bebizonyították, hogy a környezetvédelem területén tudatos előre látásra, felkészültségre, stabilitásra van szükség tekintettel e kérdés horderejére.

A Program 6 évi időtartamra szóló javaslatot az Országgyűléshez az 1997. évi költségvetésről szóló törvényjavaslattal egyidejűleg kell benyújtani. E programhoz igazodva a helyi önkormányzatoknak 1997. évben ki kell dolgozni a település környezetvédelmi programját, amelyet a szakmai egyeztetések után a Képviselőtestület hagy jóvá.

A törvény bevezeti az úgynevezett „szomszédság” elvét is ugyanis nem mindig esik egybe a szennyezőforrás helye a szennyeződést szenvedő hellyel, ezért az önkormányzatoknak is egyeztetni kell a szomszédos illetve az érintett önkormányzatokkal. A törvényben új elem a finanszírozási reform, amelynek lényege az, hogy a környezetvédelmi alapra befolyó összeg nem fordítható más célra, csak környezetvédelemre. Ez vonatkozik a központi és a helyi szervekre egyaránt.

E törvény szerint a helyi önkormányzatok környezetvédelmi alapot hozhatnak létre, amelynek bevételeit a törvény határozza meg, de ezt képezi többek között a települési önkormányzat által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege. Az állampolgárok részvételét személyesen vagy képviselő útján társadalmi szervezete k révén és a települési önkormányzatok által biztosítja a törvény.

Kiemelném még a felelősség kérdését is. Ugyanis aki a tevékenységével vagy mulasztásával a környezetet veszélyezteti, szennyezi vagy károsítja illetőleg tevékenységét a környezetvédelmi előírások megszegésével folytatja az e törvényben foglalt és a külön jogszabályokban meghatározott /büntetőjogi, polgári jogi, államigazgatási jogi stb./ felelősséggel tartozik.

A jogsértő tevékenységért való felelősség a büntetőjogi és szabálysértési jogi felelősség kivételével - az ellenkező bizonyításáig - annak az ingatlannak a tulajdonosát és birtokosát /használóját/ egyetemlegesen terheli, amelyen a tevékenységet folytatják illetőleg folytatták.

Erre különösen felhívom az állampolgárok figyelmét akinek tulajdonában erdők és egyéb ingatlanok vannak, amelyeket illegális szemét lerakóhelynek használnak egyesek a váro-

sunkban, a címben megfogalmazott szemlélet alapján. Vigyázzunk a környezetünkre, az értékeinkre! A törvény meghatározza a helyi önkormányzatok feladatait a környezetvédelemben.

A települési önkormányzat

a./ biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat. A környezetvédelmi hatósági jogkörök gyakorlása a polgármester valamint a jegyző hatáskörébe tartozik - az ügyek körét kormányrendelet állapítja meg.

b./ a Nemzeti Környezetvédelmi Programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban a város területére önálló környezetvédelmi programot dolgoz ki 1997. évben, amelyet a Képviselőtestület hagy jóvá.

A környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell:

- a települési környezet tisztasága,
- a csapadékvíz elvezetés,
- a kommunális szennyvízkezelés, gyűjtés, elvezetés, tisztítás,
- a kommunális hulladékkezelés,
- a lakossági és közszolgáltatási /vendéglátás, település üzemeltetés, kiskereskedelem/ eredetű zaj, rezgés és légszennyezés elleni védelem,
- a helyi közlekedés szervezés,
- az ivóvíz ellátás,
- az energiagazdálkodás,
- a zöldterület gazdálkodás,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításának és a környezet károsítás csökkentésének, a városra vonatkozó feladatait és előírásait.

A Városi Önkormányzat gondoskodik a programban foglalt feladatok végrehajtásáról, amelyet szükség szerint, de legalább 2 évente felül kell vizsgálni. Az önkormányzat elemzi, értékelni működési területén a környezet állapotát és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.

A TÁRSADALMI SZERVEK, A VÁROSVÉDŐK KÖRÉNEK SZEREPE A KÖRNYEZETVÉDELEMBEN

Az országban jelenleg közel 1.000 környezetvédő szervezet működik, számuk folyamatosan nő. Ezek országos átfogó programok és célok kidolgozása mellett helyi, területi, környezeti érdekeket képviselnek illetve védenek. Működésük szorosan kapcsolódik a helyi önkormányzatokhoz, a környezetvédelmi kormányzat is igyekszik állandó és szervezett kapcsolatot létesíteni velük. A környezetvédelmi mozgalmak ellenzéki szerepkörből indultak, és jelentős részük ma is bírálja a központi vagy helyi környezetet építő döntéseket.

A környezetvédelem politikai töltése várhatóan megmarad, mert a környezetvédők által közvetített javaslatok befogadására csak részben alkalmasak a jelenlegi szakmai és gazdasági eszköztárak. Feloldás csak az lehet, ha a társadalom és a gazdaság minden szereplője részévé teszi

teszi a környezet odakapcsolódó gondjait, feladatait.

A társadalom és a gazdaság minden résztvevője számára világos és áttekinthető képet kell nyújtani a környezeti követelményekről és a környezetben való működésük szabályaihoz.

A *Mezőkovácsbázi Városvédők Köre* 1991. október 17-én alakult meg a Városi Önkormányzat támogatásával. Korábban 1986. évtől a Hazafias Népfront keretén belül működött a Városszépítő és Környezetvédelmi Bizottság. A Városvédők Köre működéséhez az Önkormányzat évente anyagi támogatást biztosít.

A Kör célja a település érdekeinek képviselete és ezáltal a helyi önkormányzat munkájának segítése, a rendeletek véleményezése az alábbi területeken:

- általános rendezési terv,
- lakóterületek beépítése,
- a településen készülő rendezési tervek véleményezése /külterület, városközpont, stb./,
- zöldterületek fásítására, parkosítására készített koncepciók véleményezése,
- emlékművek, szobrok létesítése, felújítása,
- az épített és a természetes környezetvédelem érdekében készített

rendeletek véleményezése /pl. köztisztasági, állattartási, környezetvédelmi stb./

A fentiekén kívül a környezeti elemek károsítása esetén észrevétel, javaslatétel az önkormányzat felé. Az új törvény szerint a társadalmi szervezetet a környezetvédelmi államigazgatási eljárásokban az ügyfél jogállása illeti meg.

A Városvédők Köre 1992. február 24-én határozta el a második világháborús emlékmű létesítését a városunkban. Ezen ülésen hangzott el az is, hogy az emlékműnek két funkciót kell betöltenie, egyrészt mint szobor, másrészt meg a háborúban elesett hősöknek és áldozatoknak állítson emléket. A város ugyanis köztéri létesítményekben nagyon szegény. Végül Alapítvány formájában a Kör tagjainak aktív részvételével valósult meg az emlékmű a város központjában 1993. október 30-ra. A Városvédők Kör tagjai az elmúlt időszakban több pályázatot nyújtottak be környezetvédelmi témákban. Így került felújításra a MOZI melletti játszótér is, a gyerekek nagy örömeire a pályázaton nyert összegből.

Az Önkormányzat feladata az épített és a természetes környezet védelme, de ezt csak a lakosság, az állampolgárok támogatásával tudja megvalósítani. Ezért várunk mindenkit a Városvédők Körébe, aki a városunkért önzetlenül tenni kíván, azért, hogy tiszta egészséges és kultúrált környezetben éljen. Korunkban az ember ugyanis képes arra, hogy a környezetét a maga javára alakítsa, ha ezt bölcsen alkalmazza, akkor a településen valamennyien részesülhetnek a fejlődés előnyeiből és az élet minőségének javulásából. Az élet fenntarthatóságának alapja az egymás iránti tisztelet és gondoskodáson alapuló etika. A fejlődés nem történhet más csoportok vagy a jövőbeni generációk rovására.

Az embereknek meg kell tanulniuk a településen a saját „életterük” természeti erőforrásainak hatékony és fenntartható módon történő felhasználását, mert csak ezáltal értik meg a környezetvédelem jelentőségét.

Környezetvédelmi fogalmak

Környezeti elem: a föld, a levegő, a víz, az élővilág valamint az ember által létrehozott épített /mesterséges/ környezet továbbá ezek összetevői.

Környezet: a környezeti elemek, azok rendszerei, folyamatai, szerkezete.

Természeti erőforrás: a - mesterséges környezet kivételével - társadalmi szükségletek kielégítésére felhasználható környezeti elemek vagy azok egyes összetevői.

Környezetterhelés: valamely anyag vagy energia környezetbe bocsájtása.

Környezetszennyezés: a környezet valamely elemének a kibocsájtási határértéket meghaladó terhelése.

Kibocsájtási határérték: a környezetnek vagy valamely elemének jogszabályban vagy hatósági határozatban meghatározott olyan mértékű terhelése, amely kizárja környezetkárosítást.

Fenntartható fejlődés: társadalmi-gazdasági viszonyok és tevékenységek rendszere, amely a természeti értékeket megőrzi a jelen és a jövő nemzedékek számára, a természeti erőforrásokat takarékosan és célszerűen használja, ökológiai szempontból hosszútávon biztosítja az életminőség javítását és a sokféleség megőrzését.

Környezetvédelem: olyan tevékenységek és intézkedések összessége, amelynek célja a környezet veszélyeztetésének, károsításának, szennyezésének megelőzése, a kialakult károk mérséklése vagy megszüntetése, a károsító tevékenységet megelőző állapot helyreállítása.

Emisszió: a szennyező anyagok kibocsájtása a környezetbe.

Erdősültség: valamely földrajzi, közigazgatási vagy szervezeti egység erdőterületének összes földterületéhez viszonyított aránya.

Hulladék: az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén fel nem használható és nem értékesíthető, különféle minőségű és halmazállapotú anyag.

Hulladékkezelés: a hulladékok gyűjtésére, elszállítására, ártalmatlanná tételére, illetve hasznosítására irányuló folyamatok összessége.

Imisszió: a szabad levegő szennyezettségének mértéke.

Levegőszennyeződés: a levegő összetételének megváltozása a szennyező források hatására. Az emissziótól az imisszióig terjedő folyamat.

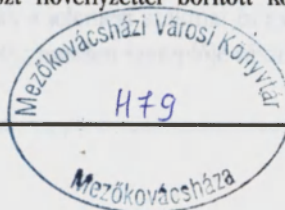
Szennyvíztisztítás: a szennyvíztisztító telepeken, tárolókban összegyűjtött szennyvíz,

Vízminőség: a víz fizikai, kémiai, bakteorológiai és biológiai tulajdonságainak összessége.

Vízszennyeződés: a természeti vizek /felszín és felszín alatti/ fizikai, kémiai, biológiai tulajdonságainak károsodása azokból a bekerült idegen, szennyező anyagokból, amelyekből a víz felhasználhatósági értéke csökken.

Zaj: a levegő útján terjedő nemkívánatos, zavaró vagy kellemetlen hang, amelynek forrása lehet egyedi /pontoszerű/ vagy összetett /vonalszerű, felületi/.

Zöldterület: a település mikroklímájának javítására, szerkezetének tagolására, a települé lakóinak felüdülésére szolgáló nagyjából részben növényzettel borított közhasznú terület.

FELHASZNÁLT ÉS TANULMÁNYOZÁSRA AJÁNLOTT IRODALOM JEGYZÉK

200,-

- 1./ Moser - Pálmai: A környezetvédelem alapjai *Tankönyvkiadó Budapest 1992*
- 2./ Barátfi István: Környezettechnika kézikönyv
Környezet-Technikai Szolgáltató Kft. Budapest, 1991
- 3./ A világ helyzete 1991, 1992, 1993, 1994, 1995.
A washingtoni World wate Institute jelentése a fenntartható társadalomhoz vezető folyamatról.
- 4./ Földünkért, Az élet fenntartásának stratégiája
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, Budapest, 1991
- 5./ Környezet és Fejlődés tájékoztató - *tanácsadó szemle*
- 6./ Misley Károly: Környezetvédelem /Jegyzet/
Államigazgatási Főiskola Budapest, 1990
- 7./ Kilenyi Géza: Környezetvédelmi igazgatás, vízügyi igazgatás /Jegyzet/
Államigazgatási Főiskola Budapest, 1990
- 8./ Lackó László: Területi politika, területi tervezés /jegyzet/
Államigazgatási Főiskola Budapest, 1990
- 9./ Kerekes Sándor - Szlávik János: Gazdasági útkeresés Környezetvédelmi stratégiák
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest 1989
- 10./ Radó Dezső: Városok zöld szigetei
Építésügyi Tájékoztatói Központ Budapest, 1983
- 11./ Szenes Ervin: Nemzetközi összefogással a környezetvédelemért
Építésügyi Tájékoztatói Központ Budapest, 1987
- 12./ Misley Károly: A táj- és település környezetvédelmi komplex kapcsolata
Budapesti Műszaki Egyetem Mérnöktoábbképző Intézet Budapest, 1990
- 13./ Fábíán Gyula: Ökológiai rendező elvek a környezet és természetvédelemben
Országos Környezet-és Természetvédelmi Hivatal Budapest, 1986
- 14./ Közös jövőnk. A Környezet és Fejlésztés Világhbizottság Jelentése
Mezőgazdasági Könyvkiadó Budapest, 1988
- 15./ Jan Tinberger: A RIO-jelentés. A nemzetközi gazdasági rend átalakítása
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest, 1979
- 16./ Ágh Attila: Globális kihívás *Magvető Könyvkiadó Budapest, 1987*
- 17./ Láng István: A környezetvédelem nemzetközi körképe
- 18./ Mezőkovácsháza Általános Rendezése Terve I - II - III.
- 19./ Környezetvédelmi lexikon I - II. *Akadémia Kiadó Budapest, 1993*
- 20./ Lányi Gábor: A kuvik éve - környezetvédelmi jelzések
Magyarország politikai évkönyve 1988
- 21./ Bálint Ferenc: Ne az én kertem aljába I. kiadás Környezetvédelmi tájékoztató
- 22./ Nemzeti beszámoló az ENSZ 1992 évi Környezet és Fejlődés Világkonferenciájára
Magyar Köztársaság Kormánya 1991. december
- 23./ Az ENSZ Keretegyezménye az éghajlatváltozásról
Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciájának Magyar Nemzeti Bizottsága Budapest, 1992
- 24./ Dr. Stefanovits Pál: Talajvédelem, Környezetvédelem *Mezőgazdasági Kiadó, 1977*
- 25./ A környezetvédelem jogi kézikönyve *Közgazdasági és jogi Könyvkiadó Budapest, 1981.*
- 26./ SH atlasz
Ökológia
Springer Hungarica Kiadó Kft. 1994.